

Celem niniejszego projektu jest lepsze zrozumienie relacji pomiędzy poziomem warunków materialnych i dobrobytem w starszym wieku poprzez porównawcze badania interdyscyplinarne z wykorzystaniem podobieństw i różnic pomiędzy Niemcami i Polską. Projekt opiera się na zróżnicowaniu w warunkach społeczno-ekonomicznych i w polityce społeczno-gospodarczej między tymi dwoma krajami i wykorzystuje zróżnicowanie regionalne wewnątrz obydwu krajów względem struktury wieku i poziomu rozwoju. Nasze badania mają na celu dostarczenie wiarygodnych naukowych wniosków dla wsparcia rozwoju polityki społeczno-gospodarczej w obu krajach z możliwością szerszego ich wykorzystania. Takie wsparcie jest szczególnie ważne obecnie, w dobie szybkich zmian demograficznych i postępującego procesu starzenia się społeczeństw w większości krajów rozwiniętych, które stanowią istotne ryzyko dla długofalowej stabilności rozwoju gospodarczego i przedstawiają znaczące wyzwanie dla polityki społeczno-gospodarczej.

Głównym punktem odniesienia w projekcie są różne rodzaje ryzyka związanego ze zmianami warunków materialnych, przed którymi stoją osoby starsze. Warunki materialne w starszym wieku zmieniać się mogą z różnych powodów, które sklasyfikowane zostały w dwóch szerokich kategoriach. Pierwszą z nich są zmiany w poziomie potrzeb, które prowadzą do dodatkowych koniecznych wydatków, takich jak koszty związane ze złym stanem zdrowia lub potrzebą opieki. Drugi kanał stanowią zmiany w poziomie dostępnych zasobów materialnych, a przede wszystkim w poziomie dochodów lub wartości majątku, ze szczególnym uwzględnieniem zasobów mieszkaniowych. W projekcie z każdą z tych dwóch kategorii zmian identyfikowane są rodzaje ryzyka i stosownie do nich odpowiednie mechanizmy zabezpieczenia. Te mechanizmy różnią się istotnie w zależności od kontekstu instytucjonalnego i kulturowego, jak również od warunków społeczno-gospodarczych na poziomie regionalnym. Takie różnice z kolei powinny mieć odzwierciedlenie zarówno w decyzjach podejmowanych zanim dojdzie do zmian (czyli do realizacji ryzyka), jak i w konsekwencjach poszczególnych wydarzeń względem sytuacji materialnej oraz dobrobytu.

W projekcie przeanalizowane zostaną dostępne mechanizmy zabezpieczenia – zarówno formalne, jak i nieformalne – oraz ich znaczenie dla poziomu dobrobytu. Dla celów projektu stworzony zostanie unikalny zbiór danych oparty o połączenie informacji panelowej na poziomie indywidualnym z badania Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe (SHARE), ze szczegółowymi danymi na poziomie regionalnym dla Niemiec i Polski. Dane te pozwolą na analizę mechanizmów determinujących badane relacje, z wykorzystaniem istotnych zmian instytucjonalnych i różnic pomiędzy tymi dwoma krajami oraz wysokim stopniem zróżnicowania w rozwoju społeczno-gospodarczym wewnątrz każdego z nich. W szczególności, w projekcie analizie poddane będą następujące problemy badawcze:

- 1) różnica pomiędzy Niemcami i Polską w stopniu przekładania się lepszych warunków materialnych na wyższy poziom dobrobytu;
- 2) wpływ czynników regionalnych na stopień zabezpieczenia warunków materialnych w zakresie potrzeb oraz na poziom dobrobytu;
- 3) rola wartości zasobów mieszkaniowych dla indywidualnej percepcji warunków materialnych i dobrobytu;
- 4) wpływ regionalnych trendów w rozwoju gospodarczym i strukturze populacji na rynek nieruchomości oraz związane z tym ryzyka w odniesieniu do zasobów materialnych i dobrobytu w starszym wieku.

Oczekujemy, że wyniki projektu będą miały istotny wkład w poprawę zrozumienia czynników determinujących poziom dobrobytu w okresie starości i że poprzez szczegółową analizę zróżnicowania na poziomie międzynarodowym i regionalnym w mechanizmach zabezpieczenia ryzyka względem warunków materialnych, projekt pozwoli na identyfikację efektywnych rozwiązań w polityce społeczno-gospodarczej.